

Åke Edwardson

Verloren ziel

A.W. Bruna Fictie

O

De doopjurk ruiste over de stenen vloer, een stil geluid toen al het andere was verstomd en de kleine groep helemaal voor in het heiligdom eventjes midden in een beweging was verstild.

Daarna kwam de gemeente weer tot leven, heel duidelijk en direct keerde het leven terug: het kind schreeuwde en het schreeuwde hard, steeds harder schreeuwde het en het hield zelfs niet op toen het een naam had gekregen. Isabella Magdalena. Een vochtige schedel en een nieuwe mens, een fel krijsend nieuw leven.

Jonathan Wide voelde zich onwennig in zijn pak van Signore aan de Östra Hamngatan. Twee dagen geleden was hij er aarzelend naar binnen gestapt en binnen tien minuten was hij verkocht geweest. Hij had er geen moment op gelet hoeveel het pak kostte. Hij had gezweet, te veel. Wide voelde zich meer onwennig in zijn pak dan afwijkend in het gezelschap, op de tweede bank in de Carl Johan-kerk tussen mensen die hij niet kende, afgezien van de man van zijn eigen leeftijd voorin, die een glimlach om zijn lippen en in zijn ogen had.

Wide glimlachte ook, hij kon zich plotseling niet inhouden en lachte kort. Een paar hoofden werden omgedraaid, maar de glimlach van de man voorin werd breder en de vrouw naast de man keek Wide met hetzelfde sterke licht aan dat ze tijdens de hele plechtigheid met zich mee had gedragen. Stralende ogen: het eerste kind, de eerste doop. Het eerste ritueel, een van de vele tijdens een lange reis.

Het was een moment van onbeheerste vreugde waard.

Jonathan Wide had zelf twee kinderen, maar Jon en Elsa waren nooit op deze manier in een dergelijk verband gedragen. In een tijd van betrokkenheid op diverse fronten had Wide de Zweedse Kerk verlaten en zijn jonge vrouw Elisabeth had hetzelfde gedaan; dat was aan het eind van de jaren zeventig geweest en Wide had pas omgekeken toen zijn vrouw ook hem had verlaten en hij een paar korte momenten op een bank in een van de centrale kerken van Göteborg had gezeten. Wat betekende dat? Hij dacht

erover na terwijl hij opstond en zijn lippen tot een psalm vormde; hij zag dat zijn oud-collega voorin zijn lippen bewoog. Svante Berger had net als Jonathan Wide het politiekorps verlaten, maar Berger was de kerk trouw gebleven; hij had lang gewacht op dit moment, dit kind en deze stralende vrouw van vijftientig, die ervoor had gekozen een gezin te stichten met een man van veertig.

Nu repareerde Berger zeilboten in een door de wind geteisterde ruimte aan de Långedragleden. Hij had al vroeg tot het afscheid van het korps besloten, veel eerder dan Wide, toen ze beiden nog bij de geüniformeerde politie zaten.

Ze hadden destijds nauw samengewerkt, tijdens zware, lange nachten. Op zo'n uur, vele verdrongen jaren geleden, waren ze bij een netelige situatie in Lana aangekomen, bij een appartement waar twee ouders met hun kind woonden. Toen ze de deur uit de hengsels hadden gelicht, de woning waren binnengegaan en de keuken hadden bereikt, had de moeder in elkaar geslagen op de vloer gelegen en de vader had met de baby op zijn arm bij het fornuis gestaan en het kind naar hen toe geslingerd. Hij was als een kogelslingeraar rondgedraaid en de kleine was met een akelig sissend geluid door de hete lucht op hen afgekomen, precies in Bergers richting, en die had iets met zijn lichaam gedaan wat geen mens kan: terwijl hij in afwachting van de baby achteruit door de hal was gezweefd, had hij zijn lichaam tot een tunnel gevormd en het kind daarin opgevangen. Ze waren tegengehouden door de balustrade in het trappenhuis. Eerst was het doodstil geweest en toen had Wide het levende gekrijs van het kind gehoord. Hij had over zijn hele lichaam gebeefd. De vader lag voor dood op de keukenvloer. Aan de muur hing een kalender die twee dagen geleden de tijd had stilgezet. Door het open raam waren de eerste trams op de Mölndalsvägen te horen geweest. Berger was weer naar binnen gekomen, met een kind dat het in zijn broek had gedaan en tot aan zijn nek toe onder de poep zat. Berger had het in zijn broek gedaan. Wide dacht dat hij het ook in zijn broek had gedaan. Dat was een herinnering om te delen, maar ze spraken er nooit over en een paar maanden later was Berger gestopt. Hij wilde weg, weg, weg.

De ogen van Jonathan Wide werden helderder toen hij de kerk uit stapte. Een paar mensen van het kleine gezelschap liepen in de richting van de auto's op de Allmänna Vägen.

'Je gaat toch zeker wel even mee,' zei Berger.

'Nee.'

'Alleen een kopje koffie. Dan kunnen we bijpraten. En Lisa zal het leuk vinden.'

Wide zag de vrouw met het kind, zij tweeën als één.

‘Ze heeft wel andere dingen aan haar hoofd.’

‘Verdorie. Je snapt me best.’

‘Een ander keertje. Het is... Ik wil even een blokje om.’

‘Dat kan daarna ook. Bovendien komt er bijna geen kip.’

Wide wiebelde heen en weer op zijn voeten.

‘Tot ziens. Ik bel je wel.’

Berger keek naar zijn gezin. Lisa zwaaide.

‘Oké. Pas goed op jezelf.’

Er stond een oostenwind, Wide voelde hem toen hij de trappen naar de Karl Johansgatan afliep. Hij trok de rits van zijn suède jack helemaal dicht en toen hij zijn hoofd vooroverboog, zag hij dat zijn colbertje zo’n vijf centimeter onder de jas uitstak.

De late oktoberlucht lag als diverse lagen aluminium over de stad; tussen de schotsen door kon hij het bleekblauwe gewelf bovenin meer vermoeden dan zien. De dag had iets donkers, ook nu al, terwijl het nog lang geen tijd was voor het avondeten. De stad was klaar met vervellen, Göteborg kroop de duisternis in die acht maanden van het jaar zijn natuurlijke toestand vormde. De sterkere kleuren van de zomer werden de donkere boog ingezogen; ze werden mat en bleek en stierven. De zon versnelde haar loop en de mensen wisten dat, maar ze zagen het zelden. Ze kleedden zich gepast, in doffe kleuren. Dat had iets waardigs, een fatsoenlijke zekerheid dat je in een subarctische kuststad aan het noordelijke einde van de wereld woonde.

Het ging zachtjes regenen. Wide zette zijn kraag op terwijl hij stond te wachten tot lijn 9 was gepasseerd en vervolgens stak hij snel over en liep de Allmänna Vägen in. Op de kleine rust- annex speelplaats bij de kruising vond ondanks de tijd van het jaar een soort openluchtfestje plaats: vier mannen en een vrouw zaten ineengedoken om de zandbak, omringd door bierblikjes en zoete wijn in statiegeldflessen. Meer rest dan rust, dacht hij. Een plek voor de menselijke restproducten van de samenleving, en hij keek even op toen een van de mannen zijn arm omhoogstak en iets riep.

Soms voelde Wide een dunne, koude angst als hij van die gekwelde types tegenkwam. Het was onmogelijk om hen niet tegen te komen als je in het westelijk deel van Göteborg weleens een voet buiten de deur zette. Hij merkte hen op en deed een stap opzij, en soms zag hij tijdens een verschrikkelijke fractie van een seconde zichzelf in het zich traag verplaatsende klikje, dat als middeleeuwse pestlijders naar de ‘medicijnwinkel’ met het groene uithangbord aan de andere kant van het Jaegerdorffsplein waggelde. Hoe vaak kon een man tegen zichzelf zeggen dat hij zou stoppen met drinken zonder dat zijn laatste restje trots verdween. Het was een zinloze gedachte.

Jonathan Wide volgde de Djurgårdsgatan in zuidelijke richting, kocht een pakje Läkerol bij het Shell-benzinestation op de kruising met de Bangatan en besloot toen om via de Fjällgatan naar het hoger gelegen stuk van het stadsdeel Masthugget te gaan. Het was opgehouden met regenen, als je het al regen had kunnen noemen. Heuvelop ademde hij zwaar, het snoepje brandde in zijn keel en hij dacht heel even na over de conditie van zijn lichaam. Daarna vervolgde hij zijn route langs de Fjällgatan, waar rechts overgebleven gouverneurswoningen en links nieuwe flats stonden, en liep weer heuvelaf richting het Masthuggsplein. Het waren gebouwen die voor het Göteborg van de late herfst waren geschapen: met grijze spetters, alsof ze er waren neergezet in de stromende regen wanneer het zicht schuin is, en waar je met een groepje vrienden geen kring omheen kon vormen. Hij kon het weten, hij had er gewoond. Dankzij dat appartement hadden Elisabeth en hij later het huis in Fredriksdal kunnen kopen. Zonder dat appartement had hij het huis uiteindelijk ook niet kunnen verlaten. Gedwongen een grotere leefruimte te scheppen voor de rest van het gezin. Gedwongen. Hij zag het nog altijd zo, hij kon niet anders.

Wide nam de Vegagatan in zuidelijke richting, liep in de schaduw van de patriciërswoningen in Olivedal en koos toen het fietspad naar de Botanische Tuin. Daar ging hij naar binnen, door het ijzeren hek, en zoals altijd vond hij het bijna vreemd dat er geen entree werd geheven. Hoe lang zou dat nog zo blijven?

Hij liep een hele tijd tussen ter ziele gegane rozen, volgde het brede pad door de tuin en klom langzaam omhoog naar de rotstuin. Hij was buiten adem, maar vond het toch prettig. Hij droeg de verkeerde kleren; zijn overhemd plakte onder zijn colbertje en zijn jack. Het maakte niet uit. Hij kwam een man tegen, midden op de heuvel, dat korte ongeïnteresseerde moment dat ogen elkaar kruisen, gedachten kort worden onderbroken. Meteen erna: Wide draaide zich om, zag de rug van de man, die verder naar beneden liep. Het gevoel van herkenning, het gevoel een gezicht, of delen van dat gezicht, ergens van te kennen... het overkwam Wide soms – het overkwam waarschijnlijk iedereen – en hij bleef over het gezicht nadenken tot hij boven op de rots was, waar hij stil bleef staan luisteren naar het geweld van zijn hart dat in zijn gehoorgangen bonkte.

Het schemerde al toen Jonathan Wide naar het centrum terugkeerde. Hij huiverde, hij had een innerlijk aanbod om naar huis te gaan afgeslagen, zijn voetstappen stuurden hem naar de Avenyn en hij bleef drie minuten voor Lipp staan voordat hij naar binnen ging, zijn jack aan de kapstok hing, midden aan de zinken bar plaatsnam en vier centiliter Lagavulin bestelde, wat hij zich niet kon veroorloven. Eigenlijk kon hij zich ook de Tuborg niet veroorloven die nu voor hem werd neergezet. Hij betaalde.

Op de brede promenade kwamen weinig mensen langs. Soms keken ze door de glazen wand naar binnen. Dan zagen ze een vrij krachtige man in een donkerblauw pak met dik blond haar, waarvan de scheiding bijna in het midden zat. Hij zat in zijn eentje aan de bar, een frons tussen zijn wenkbrauwen; het leek alsof hij pissig was. Hij keek bijna boos terug.

‘Heb je ergens de pest over in?’

Hij had haar niet gezien terwijl hij naar de mensen zat te kijken die hun neus tegen het raam hadden gedrukt. Ze zat op de kruk naast hem: misschien dertig, op zijn hoogst, gecompliceerd haar, brede rechte trekken, een ruimvallend shirt en een legging. Wide voelde vrijwel meteen een lichte druk op zijn slapen.

‘Nee.’

‘Je kijkt alsof je boos bent,’ zei ze.

‘O, ja?’

‘Ben je dat?’

‘Nee.’

‘Maar je kijkt wel boos.’

‘Hm.’

‘*The quiet type*, hè?’

‘Sorry?’

‘Het stille veilige type.’

‘Tja...’

Ze had wat op, dat merkte hij nu. Een iets te lange beweging, de klinkers een klein beetje te lang. Ze had verderop in het café gezeten, hij had haar niet gezien toen hij binnenkwam. Ze was niet dronken. Het was niet vervelend.

‘Waarom zit je hier op zondagmiddag whisky te drinken? Mag ik eens ruiken... O, bah.’

‘Ik had het koud.’

‘Ik zit hier ook wat te drinken.’

‘Ben je iets aan het vieren?’

‘Jep. Ik ben die klootzak eindelijk kwijt.’

‘Zoiets kan een feestje waard zijn.’

‘Wat weet jij daarvan?’

‘Niets.’

‘Maar het is wel een feestje waard, zeker weten. Nu begint een nieuw leven. Daar zit ik over na te denken.’

‘Succes.’

‘Dank je. Denk je dat ik een nieuw leven kan opzetten? Dat kan ik... Een nieuw leven opzetten.’

‘Dat denk ik ook.’

Ze was dichterbij Wide komen zitten, hij voelde haar arm tegen de zijne, ze kwam nog dichterbij en fluisterde nu bijna.

‘Weet je, ik kwam hier gewoon een biertje drinken en een beetje nadenken. Daarna wilde ik naar huis om te slapen. Maar voordat deze dag voorbij is, beland ik waarschijnlijk in bed met een wat oudere bink in een nieuw pak.’

Wide pakte zijn whiskyglas, dronk de laatste slok op, zei niets, stond op en haalde zijn jack. Hij draaide zich om, haar gezicht en profiel, en hij zag dat ze een beweging naar de barkeeper maakte. Hij stapte de Avenyn op en hield de eerste de beste vrije taxi aan.

In zijn appartement aan de Sånggatan haalde hij een opname van *La Traviata* tevoorschijn, zette het *Avrem lieta di maschere la notte* uit de tweede akte op, ging er met een glaasje rode wijn bij zitten en dacht even na over het gezicht dat hij op de heuvel in de Botanische Tuin was tegengekomen.

1

De dag was allang verdwenen, maar de duisternis kreeg een lichtere tint door de dichte regen, die een mild stralend vlies om de straatlantaarns schiep. De avond was als een winternacht gevuld met sneeuw, maar de winter was nog niet gearriveerd. Het was zoals altijd onduidelijk of er voor of na Kerstmis of de komende maanden sneeuw zou vallen. Misschien ooit, eventjes. Meer niet.

Het was koud. De wind kwam uit het noordwesten en voerde een vlijmscherpe dunne schots zeewater met zich mee, die de inwoners ter hoogte van hun gezicht bereikte. Het deed pijn om op de straten, over de pleinen en door de parken te lopen. Slechts weinigen vonden het noodzakelijk.

De rivier stroomde traag door de stad, als een voor de helft gecoaguleerde slagader stroomde ze naar het centrum van de stad, door het zwarte hart, door de pacemaker die het mechaniek van de mensen gaande probeerde te houden tot er lichtere tijden aanbraken.

In het Hagapark had iemand een plek voor zichzelf geschapen. In de struiken naast de speelplaats had iemand een bed gemaakt van alle edities van de *Göteborgs-Posten*: het dikke eerste deel van de krant was genoeg voor de borst en de benen, deel twee kon om de schouders worden geslagen en deel drie kon op en om het gezicht worden gelegd. Iemand trok het papier dicht over zijn voorhoofd en doofde zo het licht dat vanaf de Sprängkullsgatan kwam.

Vanaf de plek waar de man stond, kon hij de onhandige en belachelijk repetitieve bewegingen in de struiken zien, pagina's die heen en weer wapperden, een kapotte lap stof. In het gezicht van de man bewoog niets, maar hij voelde sympathie voor de persoon daarginds, liefde zelfs. Hij was een van deze minsten geweest. Hij had zo gelegen, zo gezworven. Hoe lang? Niet lang. Wat had hem daar weg gekregen? Hij wilde er niet aan denken, aan niets van dat alles, maar hij wist dat niemand hem meer had geholpen dan hijzelf en als zij hem in die periode hadden gezien, dan had hij hier nu niet gestaan en op eigen kracht gezworven. *Als zij hem destijds*

hadden kunnen zien, dan hadden ze... verdomme neergedrukt... verdomme... als hij maar, maar niet lang meer en hij zou laten zien... hij had...

De man verliet de schaduwen bij de westelijke muur van de kerk en liep langzaam naar het wezen op de grond. Hij boog zich voorover en luisterde: de slaap was gekomen, de rochelende ademhaling ging stotend. Hij bestudeerde de plek waar het gezicht zou moeten zitten, verborgen onder een pagina waarop hij met enige moeite RENTE GEZAKT kon lezen voordat het dunne en nu vochtige papier aan de andere kant van wat een neus kon zijn naar beneden gleed.

De man raakte vervuld van een grenzeloos gevoel van tederheid; voorzichtig trok hij de krant van het gezicht en streek met zijn hand over een ongeschoren kin in de duisternis tussen zuur gras. Hij hoorde gemompel maar kon geen woorden onderscheiden. Na een tijdje kwam hij overeind en hij legde de deken die hij had meegebracht over de gekwelde stakker heen. Toen hij wegliep, in de richting van de Storgatan, kon hij horen dat de man zich in zijn slaap omdraaide en nog iets onverstaanbaars mompelde. Hij luisterde niet echt. Hij was eindelijk op weg, weg, weg.

Ze was laat. Ze was altijd laat. Het was altijd hetzelfde liedje, alsof de routines nooit functioneerden hoewel ze honderd jaar oud waren, zo lang liep ze voor haar gevoel al over dit pad. Heen en weer naar de UB, heen en weer naar de UB, heen en weer naar de UB. Ze vermoedde dat ze binnenkort elke grasspriet langs de route van het Götaplein naar de bibliotheek zou kennen. Het was niet zo ver, het was te doen. Het was een goede afstand, in het voorjaar was die goed: dan kon ze de geuren ruiken van alles wat groeide, vooral bij de Näckrosdammen. Ze vond dat een mooie vijver; soms fantaseerde ze dat het een oase was tijdens haar woestijntocht naar haar werk. Ze kon er een poosje naar het troebele water zitten kijken, dat kinderen steeds in beweging hielden. Ze was bewust aan de late kant, routines of niet.

Nu was ze de andere kant op laat. Ze moest ook nog boodschappen doen, maar zo ging het altijd. Ze voelde haar oude irritaties, elke herfst was het weer zover: waarom konden ze niet wat meer lantaarns langs het pad naar het Kunstmuseum plaatsen? Niet omdat ze bang was. Niet omdat ze de weg niet kende. Maar telkens wanneer de late herfst haar bijna verraste met zijn onbarmhartige duisternis, zijn vroege duisternis, kwam dezelfde, wat matte irritatie opzetten. De Näckrosdammen was geen oase meer. Ze keek nooit die kant op, ook vanavond niet, nu ze de heuvel af liep en op weg naar het schijnsel van de Avenyn haar pas versnelde.

Hij zag haar komen en alles was in orde. Hij voelde zich rustig, hij had hier al heel vaak gestaan, toch? Hij wist wat hij zou doen, toch? Het was

hier nu stil en verlaten. *Hij had altijd geweten wat hij zou doen, hoe hij zich zou gedragen, maar aan alles komt een eind en hij was vol verlangen geweest, ze moesten eens weten... het moeilijkste waren de grijnzen, grijnzen, grijnzen, iedereen in een kring en nergens kon je eruit... nu ga ik, nu ben ik klaar... nu kom ik eruit, nu kom ik eruit... nu ben ik vrij...*

Dat was een andere werkelijkheid. Die kon niet de hare zijn.

Ze zag de man vanuit de schaduwen bij de vijver aan komen stormen en in eerste instantie dacht ze dat hij door iemand achterna werd gezeten. Ze stapte opzij om er niet bij betrokken te raken, maar hij kwam recht op haar af en ze stond als het ware buiten zichzelf. Ze kon het niet geloven, ze werd rondgedraaid en voelde een harde klap in haar nek en een vlamme warmte in haar rug, en ze merkte dat haar lichaam een eindje werd opgetild en dat haar hakken door het gras werden gesleurd. Nu gaan mijn schoenen naar de klote, dacht ze. Daarna niets. Vervolgens iemand die zich over haar heen boog en tegen haar sprak en ze zei: 'Jij bent het, jij.' Ze zei het een paar keer en daarna zei ze nog een paar woorden en vervolgens voelde ze weer die vlamme warmte, maar dan duizend keer sterker, en toen voelde ze helemaal niets meer.

Jonathan Wide was aan het behangen. De tweekamerflat had zich zo ver om hem heen gesloten dat hij geen keuze meer had gehad: verhuizen of opnieuw behangen. Opnieuw verven. Hij woonde hier nu anderhalf jaar. Een bewusteloos eerste halfjaar. Nu werd hij elke maand iets wakkerder. Wat had hij ook voor keuze? Hij kon iets creëren wat op een thuis leek. De vorige keer dat hij aan het behangen was geweest: Elisabeths mededeling dat ze wilde scheiden, er viel niet over te praten. Dat hij weer zo zou staan. Dat hij plezier in het werk zou hebben.

Het was ook om een andere reden noodzakelijk. Hij had het niet eerder kunnen opbrengen een van de kamers in orde te maken voor Elsa, maar een elf- bijna twaalfjarige heeft ook in het tijdelijke iets eigens nodig. Hij wilde graag dat de kinderen spontaner op bezoek kwamen. Wide wilde zijn dochter en zijn zoon zo vaak mogelijk bij zich hebben, vaker dan om die vervloekte veertien dagen een weekend, Elsa en de zesjarige Jon, die bij hem op de kamer sliep als ze hier waren.

Ze had 's ochtends vroeg gebeld.

'Het is alsof we de weekenden ook niet aankunnen, Jonathan.'

'Ik volg je even niet.'

'Jij gaat op pad voor een opdracht, of hoe je het ook maar noemt. En nog een. Jon zegt dat jullie vier uur voor een woning in Tolered in de auto hebben gezeten.'

'Daar heeft hij niets aan overgehouden.'

‘Wat deden jullie daar?’

‘We hebben voornamelijk boter-kaas-en-eieren gespeeld.’

‘Je weet dat ik dat niet bedoel.’

Wide overwoog om naar de whiskyfles te grijpen, die op het aanrecht stond. Hij kon dit gesprek niet echt aan. Ze had gelijk, in veel dingen had ze gelijk.

‘Dat weet je best. Je hoeft er niet naar te vragen.’

‘Ga weer bij de politie werken, Jonathan.’

‘Ha ha.’

‘Doe nou maar.’

‘Ik wil het er niet over hebben. Dat weet je.’

‘Je kunt niet blijven doen wat je nu doet en tegelijk je kinderen zien. Wachten op iemand die... met iemand anders ligt te neuken. Met je camera in je hand zitten wachten.’

‘Hoor eens. Tolered was een uitzondering.’

‘Een van vele,’ zei ze.

‘Nee.’

‘Een van vele, zeg ik verdomme!’

‘Als jij het zegt.’

Hij hoorde de stilte, bijna haar gedachten. Toen ze weer wat zei, was haar stem een tint lichter, als in een poging om tot een soort wederzijds begrip te komen.

‘Je moet begrijpen dat het niet goed is voor de kinderen als je ’s avonds plotseling weggaat, of midden in de nacht. Elsa is een flinke meid, maar ze is echt niet zo groot als jij denkt.’

‘De enkele keer dat het is gebeurd, vond ze het leuk, zei ze.’

‘Ben je verdomme nou echt zo dom?’

Geen ruimte meer voor nuances, dacht hij en hij streek stevig over zijn gezicht.

‘Vloek toch niet zo.’

‘Nee. Geen novembervakantie.’

‘Hè?!’

‘Ik vertrouw je niet, je kunt de kinderen niet krijgen.’

‘Nu ben jij niet goed bij je... Het gaat maar om drie dagen. Ik ben thuis of we gaan samen weg, ik heb dan geen klussen.’

‘Dat zeg je nu, ja.’

Wide zag dat hij zichzelf had gekrabd op de arm waarmee hij de telefoon vasthield, rode striemen op zijn huid. Geen gat. Hij streek met zijn vrije hand over zijn arm.

‘Oké. Ik had het nog niet willen zeggen, maar ik heb zelf ook nagedacht over wat ik nu doe.’

‘En?’

‘Aan de tijden en zo. Voor de kinderen en zo, maar ook omdat... Je weet wel, het is geen geheim dat het werk van een privédetective zwaar is. Misschien is het interessant, ik weet het niet. Misschien is het niets voor mij. Ik vind die scheidingen niet zo leuk. Dat begrijp je misschien wel. Zoeken naar sporen van ontrouw.’

Zo lang achter elkaar sprak hij vrijwel nooit.

‘Dat is voor niemand leuk werk.’

‘Ik heb wel een aantal goede dingen gedaan. Desondanks.’

‘Zoals?’

‘Ja... Een skinhead die de weg naar de veiligheid van het gezin terugvond.’

‘Die is later bij een demonstratie weer opgepakt.’

‘Hij is teruggekomen. Hij is thuisgekomen.’

Hij hoorde een gemeen lachje door de hoorn. Hij wist dat Elisabeth zo kon lachen.

‘En daar moet jij je mee bezighouden?’

‘Ik stel een daad. Zoals de Amerikanen over de drugsbestrijding zeggen: het is een oorlog die je niet kunt winnen, maar die je moet uitvechten.’

Nu lachte ze niet, maar hij hoorde dat er een soort glimlach om haar mond verscheen.

‘Hoeveel van die daden voor de vrede heb je het afgelopen halfjaar gesteld? Nee, laat ook maar. Je zei dat je had nagedacht.’

‘Ja.’

‘Nou?’

Hoe moest hij het zeggen? Het klonk zo vreemd, in zekere zin nog vreemder dan wat hij nu deed.

‘Ik heb een gesprek gehad over een baan. In het centrum.’

‘Ja?’

‘Bij een warenhuis, de NK.’

‘Vertel nou meer. Moet ik elk woord uit je trekken of zo?’

Wide ademde door zijn neus in, ademde weer uit.

‘Ze willen de veiligheid vergroten. Een oud-collega van me kent iemand die daar werkt en heeft hem op mij geattendeerd. Vorige week ben ik gebeld door een directeur. Binnenkort heb ik een gesprek.’

‘De veiligheid vergroten? Wat betekent dat?’

‘Er wordt gejat, soms zijn er ook grotere diefstallen. Er is weleens een personeelslid verdacht. Dat soort dingen. Maar ook de vluchtroutes bij gevaar. Brand. Ik weet het niet.’

‘Bij de NK zei je?’

‘Ja, aan de Östra Hamn...’

‘Zo bedoelde ik het niet. De NK dus. Betaalt het goed?’

Hij begreep dat de vraag al vroeg werd gesteld. Ze had gelijk. Het was een vroege vraag.

‘Ik weet niet precies hoe het zit, zo ver zijn we nog niet, niets is op dit moment definitief. Ze willen een veiligheidsadviseur, zoals ze het noemen. Een soort extra hoofd Veiligheid zou ik het misschien noemen.’

‘En daar willen ze jou voor hebben?’

‘Daar lijkt het op. Vraag me niet waarom.’

‘Kennelijk ben je een poosje nuchter geweest.’

‘Verbaast je dat?’

‘Ja. Nee. Sorry, Jonathan. Het klinkt hartstikke goed.’

Hij hoorde de twijfel in haar stem: hij zou het niet redden. Of werd ze opeens onzeker nu er een verandering in zijn en hun leven op stapel stond? Had ze hem als schooier nodig om zelf kracht op te bouwen?

‘Ik weet niet of het iets voor me is. Ik ben er nog niet uit.’

‘Krijg je de baan als je hem wilt hebben?’

‘Daar lijkt het op. Maar we moeten het nog over de uren en het salaris hebben. En andere details.’

‘Geregelde tijden.’

‘Ja. Wat daar ook maar mee wordt bedoeld.’

‘Een mooi uniform.’

‘Ha ha.’

‘Een mooie pet.’

‘Ha ha.’

‘Een mooi hokje bij de ingang, naast de parfumafdeling.’

‘Nog een keer ha ha.’

Plotseling voelde hij enige warmte voor haar, voor het eerst sinds ze uit elkaar waren.

‘Neem die baan. Neem hem. Het is vast wat je nodig hebt.’

‘We moeten maar zien. Ik heb in elk geval een nieuw pak gekocht.’

‘Neem hem nou maar. En bel me daarna. Dag.’

Hij zat met de hoorn in zijn hand, legde die voorzichtig op de ouderwetse haak en bevestigde toen de boord onder het plafond in Elsa’s kamer.

Mijn god, wat had hij gedaan. In de tram die in westelijke richting reed, voelde hij de blikken: ze wisten het, ze zagen het aan hem, ze zagen zijn plastic tas, ze wisten het. Hij stapte bij de Domkerk uit om wat rust te vinden, liep via Kungshöjd naar het Järnplein en wachtte op de volgende tram. Hij wachtte ook op zijn lichaam. Nu. Hij voelde de omslag van bin-
nen.

Hij was nu rustig. Hij was blij, nee, dat was niet het juiste gevoel: hij

voelde zich veilig, zo voelde hij zich. Mijn god. Plotseling was hij heel relaxed.

Tijdens het laatste deel van de reis had hij uit het raam gekeken, naar niets in het bijzonder, omdat hij alleen duisternis en licht langs zag zoeven.

Hij stapte naar binnen. De laatste minuten had hij zijn huis gemist. Hij had nooit gedacht dat het zo zou kunnen worden. Het laatste jaar: zwerftocht na zwerftocht door de stad, door de parken, de tuinen. Het Palmhuis, daar bleef hij weleens hangen. Tien uur van huis. Het gepieker: hij had zichzelf er een keer op betrapt dat hij voor zich uit zat te praten. Het was een angstaanjagende ervaring. Toen had hij zich geschaamd, om zich heen gekeken, maar niemand leek hem te hebben gehoord.

Dat het zo makkelijk was geweest. Midden in de stad, hij voelde zich bijna teleurgesteld, maar hij wist dat het zo makkelijk was geweest omdat hij het zo zorgvuldig had gepland. Of er zo zorgvuldig over had nagedacht. Het had pijn gedaan, maar dat was het waard geweest. Al het zware was nu voorbij. Dit was het begin van het andere. Hij zou het iedereen laten zien; dat weerklonk merkwaardig sterk in zijn hoofd: hij zou het iedereen laten zien. Maar zo voelde hij het. Nu was hij degene die afwees.

De plastic tas lag op de vloer in de hal. Hij raapte hem op. Hij had een souvenir; dat zou hem vertellen dat het echt was gebeurd als hij daaraan ging twijfelen, hoewel hij niet dacht dat dat zou gebeuren.

Roosevelt Tanai sprak zachtjes, met nadruk op de eerste lettergrepen en een licht venijn, dat ze telkens als hij iets had gezegd voelde. Nee, hij kon zich niet precies het tijdstip herinneren, maar het was het afgelopen uur. Ze waren met zijn drieën geweest. De bedreiging? Die was overduidelijk geweest, hij had gezien hoe ze de zwarte maskers over hun gezicht trokken toen ze de winkel binnenstapten. Nee, buiten geen mensen. Nee, ook niet in de winkel. Dat had hij allemaal al opgeschreven. Als ze het konden lezen, want hij kon met zijn verkeerde hand niet goed schrijven. Nog steeds pijn? Ja, hij had nog steeds pijn, niet in zijn gezicht, maar bij zijn rechterarm, waar hij met de buis was geslagen.

‘Het was maar één slag?’

‘Máár één slag?’

Kajsa Lagergren zuchtte, onhoorbaar. Deze vent uit Kenia was goed in de nuances van de taal. Ze moest beter haar best doen.

‘U bent op uw arm geslagen.’

‘Een klap op mijn arm, een klap in mijn gezicht, een trap in mijn buik en toen lag ik op de vloer en zij zeiden: “Liggen blijven, jij vuile Zwarte Piet.”’

‘Zwarte Piet. Ze noemden u Zwarte Piet?’

‘Dat woord gebruikten ze. Ik had het nog nooit eerder gehoord. Achttien jaar in Zweden en nog nooit dat woord gehoord.’

Roosevelt Tanai ging verzitten. Tegenover hem zat Kajsa Lagergren. Het politiebureau, de Skånegatan, een verhoorkamer die naar zweet en koffie rook, een langzame ochtend, een bureaulamp waar de een of andere slimmerd een 60-wattlamp in had gedraaid waardoor het licht in je ogen prikte en buiten regen vanuit een bron die onuitputtelijk was. Een slachtoffer van een misdrijf, 38 jaar. Een rechercheur, 29 jaar, premenstrueel, single met twee vuiltjes in haar ogen die nooit wilden verdwijnen. Ze hoorde een steeds harder gekletter op het raam, maar de regen buiten weigerde om binnen voor knusheid te zorgen. En toch proberen we het hier gezellig te maken, dacht Kajsa Lagergren.

‘U hebt niet gehoord wanneer ze weggingen?’

‘Nee, dat vond ik wel wonderlijk, maar ze wilden het natuurlijk niet zeggen omdat ik moest blijven liggen.’

‘Ze zeiden niet: “Blijf vijf minuten liggen want anders komen we terug” of zoiets?’

‘Dat zeggen ze waarschijnlijk alleen in de film.’

Roosevelt had liggen bibberen, hij had zo verdornd hard liggen bibberen dat hij had gedacht dat hij een epileptische aanval had, dat die door de schok was veroorzaakt. Zijn opa had die ziekte gehad.

Vlak ervoor had het belletje van de buurtwinkel weerklonken en hij had opgekeken en hen gezien, drie personen met zwarte stof in een verschrikkelijke vorm over hun hoofd; dit overkomt mij niet, had hij aldoor gedacht tot hij de klappen kreeg. Toen de politie arriveerde, was het bibberen al afgenomen. Hij was boos geworden, later, dat was voor hem het beste geweest. Toen hij boos werd, werd hij helemaal stil.

Kajsa las, sloeg een bladzijde om. ‘U zegt dat ze misschien zo’n tien minuten bleven.’ Ze keek Roosevelt nu recht aan. Zijn gezicht was volledig zwart. Het was het zwartste gezicht dat ze ooit had gezien.

‘Dat is gegokt, een gok heet het. Zoveel tijd namen ze om zo veel mogelijk in de winkel stuk te slaan.’

‘Er is niet veel gestolen.’

‘Ze hebben het geld meegenomen, maar dat was geen vermogen.’

‘Maar er is veel vernield.’

Hij was langzaam gaan staan, toen, naderhand, en had gewoon niet kunnen geloven dat er in zo’n korte tijd zoveel vernield kon worden. Het was als een... een haat. Een haat was het.

‘Het was alsof ze me haatten,’ zei hij nu.

‘Maar zulke vijanden hebt u niet.’

‘Niet dat ik weet. Maar daar ging het ook niet om.’

‘Nee? Waar ging het dan om?’

‘We weten wat het is. Ik ben ik, ik zie er zo uit. Lezen kan ik ook. Voelen in de samenleving. Voelen in de samenleving wat het is.’

Kajsa Lagergren kon ook voelen, als dat nu al nodig was. Ze had de feiten zwart op wit, om maar een passend beeld te gebruiken: drie buurtwinkels en twee pizzeria’s binnen een week beroofd, zwaar geweld tegen de eigenaren, die allemaal Zweeds staatsburger waren maar hun leven in een ander land waren begonnen. Vijf winkels, drie pizzeria’s de week ervoor. Immigranten. Landverhuizers. Wat een stom woord. In gedachten zag ze een arme man op blote voeten die met een gebogen lichaam en een stok in zijn hand bij de poort van Zweden aanklopte. Mag ik van land verhuizen? De afgelopen maand: meer inbraken, overvallen en vernielin-

gen bij kleine bedrijven. In alle gevallen waren het winkels en restaurants van mensen die niet in Zweden waren geboren.

Je hoefde niet iemand te zijn die de veranderingen in de maatschappij beroepsmatig bestudeerde om het toenemende wantrouwen te zien tegen mensen die door die poort naar binnen waren gegaan, naar het rijke land. Vroeger was openlijk geweld tegen de niet-blonde burgers een zeldzaamheid geweest. Nu kon ze het elke dag horen en zien, in het klein zoals snelle blikken en in het groot zoals tegen Roosevelt Tanai. Mensen die onder druk stonden, gingen in de aanval tegen wat afwijkend was. Zij was agente, ze zag het duidelijker dan veel anderen. Ze bestudeerde de veranderingen in de maatschappij niet, ze kon die niet van buitenaf bekijken, maar ze bracht meer uren in het onderstel van de maatschappij door dan haar lief was. Ze werkte er.

‘Kunt u het opbrengen om terug te gaan naar de winkel?’

‘Wanneer?’

‘Nu. Ik ga mee.’

‘Natuurlijk.’

In de auto draaide Roosevelt Tanai zich midden op de Göta-Älvbrug naar haar om.

‘Hier ga ik altijd even iets harder.’

‘We hebben het nu niet over autorijden, hè?’

‘Nee.’

‘De halve marathon van Göteborg,’ zei Kajsa Lagergren.

‘Ja.’

‘U versterkt het vooroordeel dat alle mensen uit Afrika langeafstandslopers zijn.’

‘Kenia. Daar heb je er veel, maar niet iedereen doet het.’

‘Hebt u wedstrijden gelopen? Serieus?’

‘U hebt geen idee van de concurrentie. De lui die de top halen zijn onvoorstelbaar goed.’

Ze wierp een haastige blik op de Gullbergskade.

‘Hier begint het moeilijk te worden, op de top, als je aan het rechte stuk op de Södra Vägen denkt.’

‘U loopt de marathon? Ik dacht... U ziet er goed getraind uit.’

‘Tot hier ben ik dat.’

‘Dan zijn de afstanden die u loopt te kort. Heeft het dan zin om aan de halve marathon mee te doen?’

Tja. Had het zin? Het was een soort doel in mei, een concrete reden om naar buiten te gaan als zowel het lichaam als de geest zwak was. In mei deed het pijn. Na afloop voelde het lekker.

Kajsa Lagergren reed over de Hjalmar Brantingsgatan naar het noorden en probeerde door een ruit te kijken die werd schoongeveegd door wissers die al jaren geleden vervangen hadden moeten worden. Ze voelde een druppel water in haar mondhoek, van de snelle passen naar de auto.

‘Toen we vorig jaar vanaf de brug de stad binnenkwamen, via dat cirkelende fietspad, zat daar een groepje mensen in het gras te eten en wijn te drinken en ze hadden spandoeken bij zich met een naam erop en die bleek van een jongen te zijn die tien meter vóór me rende, en zijn vrienden of familieleden of wat het ook maar waren, begonnen te juichen en toen hij ze zag, riep hij: “Ik kan niet meer” en hij bleef staan, ging op de grond liggen en schreeuwde: “Geef me een biertje!” O, wat waren die mensen teleurgesteld! Zo hadden ze het zich niet voorgesteld. Ze probeerden hem overeind te krijgen en liepen met hem mee, in de hoop dat hij weer op dreef kwam.’

Roosevelt Tanai luisterde, voelde voorzichtig aan het kompres op zijn linkerwang.

‘Als zij daar niet hadden gezeten, had hij het misschien gered.’

‘Misschien.’

Met zulke vrienden heeft de looper geen vijanden nodig, dacht ze. Ze sloeg af in de richting van het Backaplein en parkeerde aan de zuidzijde ervan. Ze liepen naar Tanais buurtwinkel in een van de oude houten panden. Het afzetlint bolde in de wind. De zwarte man keek naar de nieuwe ramen. Binnen vormden grind, aarde, water en voetafdrukken een bizar patroon op de vloer.

‘Dit is mijn kleine onderneming.’

‘Het zal niet weer gebeuren.’

‘Kunnen jullie dat beloven?’

Ze antwoordde niet meteen, met haar blik volgde ze een formatie meeuwen die in westelijke richting vloog, naar de open zee. De vlucht maakte in het noordwesten een golvende beweging maar bleef bij elkaar, als een enorme grijze deken op weg naar de smalle strook licht, die de horizon was.

Jonathan Wide pakte het bierglas aan, maar dronk nog niet. De bar begon vol te stromen, het was er de tijd voor: hij wist het precies en het was een goede reden voor hem om niet hier te zitten, hij had hier al veel te vaak gezeten.

‘Ik zit hier veel te vaak.’

Wim Shaeffer boog zich over de bar naar voren. Restauranteigenaar, oude vriend, homo, lang, welsprekend.

‘Waarom zou je het patroon doorbreken?’

‘Ik weet niet of ik precies begrijp wat je bedoelt.’

‘Het patroon van de gescheiden mannen. Die hangen aan de bar, in elk geval de mannen die relatief sociaal zijn.’

‘Sociaal zou ik mezelf niet noemen.’

‘Nog twee biertjes en je bent een stuk socialer. Maar drink ze niet.’

‘Interessante woorden voor iemand die een café heeft.’

Shaeffer schonk twee grote bierglazen in voor een man aan de andere kant van de bar en kwam toen terug.

‘Het probleem is dat je je verdriet zelfs niet een klein beetje loslaat. Misschien is dat niet ongebruikelijk of vreemd, maar je zou nu ook over een leven hierna kunnen gaan nadenken. Er is een leven hierna, hoor.’

‘Ik weet het.’

‘Kijk nou eens naar jezelf. Een spijkerbroek met vlekken, altijd zo’n stom T-shirt en een kreukelig overhemd, matte laarzen. Het enige wat mooi aan je is, is die stoppelbaard.’

‘Ik heb een pak gekocht.’

‘Dat is niet genoeg. Het gaat om je houding. Het licht komt van binnen.’

‘Wat een kul.’

‘Dat doodgraversmachismo dat jij jezelf aanmeet, is niet lang houdbaar. Dat keert zich als het ware naar binnen. De pathetiek dient zich vrijwel meteen aan.’

‘Machismo? Dat moet jij zeggen! Jij bent zelf in de war. Wat betekent die paardenstaart? Die ring in je oor? Zichtbaar borsthaar? Ha ha.’

‘Zoals ik al zei. Het gaat om je houding, om je levensvreugde. Niemand bouwt een leven op door thuis te zitten, Puccini te draaien en met een glas in zijn hand te lijden.’

‘Ik zit hier anders ook te lijden. Dat is niet moeilijk, in elk geval nu niet.’

‘Je zult uiteindelijk moeten kiezen. Een vrouw ontmoeten. Terug naar de politie, misschien moet je dat doen. Minder drinken. Minder naar Puccini luisteren.’

‘Ik draai Puccini alleen als ik vrolijk ben.’

‘Is het nu al zo erg?’

‘Ja.’

‘Je bent als de helden van Norman Mailer. Stoere kerels dansen niet. Bikkellhard. Stoere kerels eten geen quiche.’

‘Quiche eet ik wel.’

‘Maar je danst niet.’

‘Als het juiste moment zich aandient...’

Shaeffer maakte een gin-tonic voor een vrouw in het zwart; ze betaalde ongeduldig en liep terug naar een stil gezelschap bij een van de tafeltjes voor het raam.

‘Volgens mij lees je ook te veel, Wide. Op dit moment is dat niet goed voor je. In je eentje drinken en lezen, daar krijg je rare gedachten van. Heb je Sam Shepard gelezen?’

‘Uiteraard.’

‘Dat bedoel ik nou net. Je hoofd vult zich met eenzaamheid, de man die doet wat hij moet doen, wat geen enkele waarde heeft. Dergelijke mythen slik je in jouw toestand voor zoete koek.’

‘Wat raad je me aan?’

‘Zoals ik zei: een goede vrouw. Vooral dat. Normaal gesproken ben ik misschien niet de aangewezen persoon om zoiets voor te stellen, maar op dit moment waarschijnlijk wel.’

Wide kwam ’s nachts thuis en stond lang genoeg met zijn sleutel in zijn hand naar het slot te zoeken om te begrijpen dat hij te veel had gedronken. In de hal struikelde hij over de rol bescherm papier die schuin tegen de muur stond. Hij trok in twee bewegingen zijn jack en zijn schoenen uit en ging naar de badkamer, waar hij met een zwaar hangend hoofd zijn blaas leegde.

Hij werd in het donker wakker; de regen had hem lang slapend gehouden. Ontbijt, een relatief begrip: oploskoffie met veel melk, een sneetje knäckebröd, kaas. Maar na twee happen had hij genoeg. Wide dronk een glas sinaasappelsap, werkte zorgvuldig de afwas van vier dagen weg en vond leniging in dat werk; voor wie een kater had was er altijd de leniging van werk. Hij douchte, scheerde zich zo dicht op de huid als hij maar durfde en sneed zich in zijn wang, maar liet het smalle stroompje bloed naar zijn hals lopen tot hij klaar was. Hij hield zijn hand met het mesje omhoog en zag dat die licht beefde. In zijn ene oog zat een bloeditstorting; hij bracht het niet op te bepalen in welk oog en wendde zijn hoofd af van de spiegel.

Wide sorteerde de was, stopte boxershorts, T-shirts en lichte sokken in de wasmachine, die naast het bad stond, en zette hem aan. Hij luisterde naar het getik van het apparaat, bleef staan tot hij het gezoem hoorde, liep toen de badkamer weer uit en besloot het appartement schoon te maken. Toen hij met Elsa’s kamer klaar was geweest, had hij geveegd en gezogen, maar dat was niet voldoende geweest. Een grijze stofvlok in een hoek van de slaapkamer, waar kwam die vandaan? Hoe werd die eigenlijk gevormd? Tijdens het werk bleven zijn gedachten volhardend op dat niveau hangen. De slaapkamer, een werkkamer bovendien: zijn kantoor. Wie durfde een apart kantoor te huren als er geen geld was? Hij had een mogelijkheid in Gårda bekeken, twee kleine kamers en een pantry in een van de overgebleven gouverneurswoningen; het zou goed zijn geweest om vlak bij alle nieuwbouw te zitten, vlak bij alle kantoren van de adviseurs, de belang-

rijkste jagers. Hij had het verschil benadrukt, vooral voor zichzelf had hij het benadrukt. Als hij zijn 'bedrijf' daarheen had verplaatst. Maar dat had hij niet gedaan en nu verplaatste hij de Mac een eindje om het tafelblad eronder af te stoffen; als kantoor moesten dit bureau en deze kamer maar goed genoeg zijn en in de computer die hij een halfjaar geleden had gekocht, had hij voldoende ruimte voor alle ordners, mappen en planken die hij nodig had. Hij had ook wat spelletjes gekocht, voor Jon: de jongen kon er uren zoet mee zijn. Hij verlangde ernaar hier te zijn, zei hij. Wat zou er gebeuren als Wide het apparaat niet had? Zou de jongen er dan toch naar verlangen hier te zijn? Hij zette die destructieve gedachte uit toen hij de stofzuiger uitzette en merkte nu dat de schoonmaakmuziek zo hard stond dat zijn woning er bijna op meedreunde: een stevig ouderwetse gitaarintro, ouderwetse drums, een ouderwetse bas, muziek die met hem ouder was geworden, grof schuurpapier in de stem, *Bobby's got a gun that he keeps beneath his pillow*. Wide bracht het mondstuk van de stofzuiger naar zijn borst en speelde twee riffs, *baamm baamm baamm* en hij voelde een hoofdpijn die ter inleiding licht maar fel stak. Hij merkte dat het zweet naar buiten drong, intens en onmiddellijk, en op dat moment realiseerde hij zich dat hij al sinds gistermiddag zijn antwoordapparaat niet had afgeluisterd.

Ze hadden afgesproken in een café aan de linkerkant van de Linnégatan. De man zat er al toen Wide binnenkwam; hij had zichzelf goed beschreven: een grijs pak, een wit overhemd, een blauwgroene das, een bril, rood haar dat hij gedeeltelijk nog bezat. Wide hoefde desondanks niet te twijfelen. De man was de enige gast.

'Anders Torstensson?'

'Wide. Fijn dat u kon komen.'

'Hallo.'

'Koffie?'

'Graag.'

'Iets erbij?'

'Nee, alleen koffie.'

Torstensson ging staan en liep naar het meisje achter de kassa. In het colbertje van de man zaten kreukels, scherpe vouwen op de plek waar de rug herhaaldelijk tegen de stoelleuning was gedrukt.

'Alstublieft.'

'Bedankt.'

Anders Torstensson keek onderzoekend naar Wides gezicht.

'Hoe gaat het eigenlijk met u?'

Een vraag recht op de man af. Wide kon dat wel waarderen.

‘Niet zo goed.’

‘Feestje gehad gisteren?’

‘Griep, geloof ik. Het begin. Nee, het is om andere redenen laat geworden.’

‘Ik stel het op prijs dat u zo snel kon komen.’

‘Dat valt te bezien.’

‘Doe wat u kunt. Dat is voor mij voldoende. Dan heb ik in elk geval iets gedaan.’

‘Verdwenen mensen is niet echt mijn ding.’

‘Wat dan wel?’

‘Om heel eerlijk te zijn weet ik dat niet precies.’

‘U kunt mij toch wel even aanhoren?’

‘Ja.’

De man vertelde. Ze was weg. Nee, dat was nog nooit eerder gebeurd. Natuurlijk had hij aangifte gedaan en hij had dat als een vernedering ervaren, als een schuld... ze was bij hem weggegaan. Nee, zo was het niet, dat wist hij zeker. Rustig nou. Nee, dat was niets voor hem. Hij wist dat dit op een stapel belandde en al gauw zou worden bedolven onder andere zaken die zich vandaag of morgen aandienen, hij was niet naïef. Er waren geen middelen voor de recente verdwijning van een vrouw. Hij had geld. Hij wilde een alternatief proberen. Hij had alles bij zich, in deze envelop: foto, geboortepapieren, uiterlijk, schoenmaat, kleding die dag, hobby's, alles. Hij had geprobeerd overal aan te denken.

‘Gemoedstoestand?’

‘Hè?’

‘Hoe voelde Ulla zich, hoe ging het met haar? Was er misschien iets wat haar bezighield, maakte ze zich zorgen?’

‘Dat zijn politievragen, schuldvragen.’

‘Ik heb bij de politie gezeten.’

‘Dat speelde allemaal niet. We wa... eh zijn misschien niet de gelukkigste mensen van de hele wereld, maar dat geldt voor 99,99 procent van de wereldbevolking, dus daar maken we ons geen zorgen over.’

‘Niets ongewoons de laatste dagen voor haar verdwijning? Er is niets gebeurd? In haar familie of zo? Iets wat ze heeft gelezen? Op de tv heeft gezien? Het kan van alles zijn. Als ik hiermee aan de slag ga, wil ik dat u daarover nadenkt, vanaf nu. U kunt me altijd bellen. U kunt faxen. Of een e-mail sturen.’

‘Natuurlijk. Moet u niet vragen of we... of ze ook doodsvijanden had?’

‘Hadden jullie doodsvijanden?’

‘Het was vooral als een grapje bedoeld.’

‘Vijanden?’

‘Nee. We hadden ook geen ruzie met iemand.’

‘Vrienden?’

Hij zag dat het gezicht van de man veranderde, alsof de vraag een zenuw had geraakt die de huid rond zijn ogen nu samentrok.

‘Waarom vraagt u dat?’

‘Is het een gekke vraag?’

‘Dat heeft hier toch niets mee te maken?’

Wide liet het rusten. Als het belangrijk was, zou hij het ontdekken. Hij kon wachten.

‘U moet me wel wat namen geven. Collega’s en zo.’

‘Er staat een naam in de papieren. Een collega op het werk.’

Wide keek naar de drie velletjes. ‘Ze hield zich dus bezig met archiveren,’ hij las een paar regels en legde het papier toen weg. Hij moest thuis maar verdergaan.

‘De UB is een grote werkgever.’

‘Ja.’

‘Had ze het er naar haar zin?’

‘Ja.’

Hij vroeg meer, over de weg erheen en de weg naar huis, hij zou deze opdracht aannemen maar hij wist dat hij niet veel kon doen en dat zei hij ook.

‘Een alternatief. Ik heb gezegd dat ik een alternatief wil proberen. Ik weet in elk geval dat u ervaring hebt.’

Waarmee, dacht Wide en hij keek naar de foto: de vrouw was vijfendertig of veertig, Wide kon de leeftijd van vrouwen nooit goed schatten, dit was de meest recente foto die Anders Torstensson had en de datum stond achterop en ja, ze was zesendertig geweest toen de foto werd gemaakt. Ze glimlachte onzeker en een beetje nerveus zoals veel mensen die iets moeten doen wat ze niet willen, wanneer glimlachen het laatste is wat ze willen doen. Het viel hem op dat ze niet recht in de camera keek maar naar iets links van de fotograaf. Misschien naar Anders Torstensson, die daar met zijn vingers had staan trommelen. Haar haar zag er keurig uit, alsof ze zó van de kapper kwam, misschien was ze bezorgd om wat er zou gebeuren als de wind er buiten aan begon te rukken en te trekken. Een mooi medaillon, hoog bij een hals die was gaan zakken. Er zat een scherpe trek om haar mond die niet in overeenstemming was met de onrust in haar ogen.

Toen Jonathan Wide met de bruine envelop onder zijn arm door het Slotbos naar huis liep, gingen zijn gedachten naar een ander gezicht, de vage gelaatstreken die hij zondag in de Botanische Tuin had gezien... Hij had er gisteren ook even aan moeten denken, en nu weer... Hij voelde een

lichte irritatie omdat hij er niet op kon komen welke naam, plek en tijd erbij hoorden. Hij kon het niet loslaten. Het was belachelijk. Waarom dacht hij daaraan? Waardoor moest hij daaraan denken? Ergens was een antwoord, een aanleiding. Of niet. Ter hoogte van Plikta werden zijn gedachten verdrongen door het geroep van kinderen; het was druk op de speelplaats en Wide bleef een hele tijd naar een meisje op een schommel staan kijken tot een vrouw op een bankje naast het rek hem een scherpe blik toewierp.

Betsy was een goede hond, die het heerlijk vond om los rond te lopen, te snuffelen en heen en weer te stuiven zonder erbij stil te staan dat er al heel wat jaartjes waren verstreken en ze geen pup meer was.

Hiervandaan zag het er heerlijk uit; het was fijn om een baasje te zijn en een blijde hond te hebben. Het was een prachtige dag, een beetje koud, bijna geen regen, ze was dol op de kleuren wanneer die zich als het ware in zichzelf terugtrokken voor de winterrust. Als ze haar ogen en oren een beetje afsloot, hoorde ze het geruis van het Götaplein niet meer en de universiteitsgebouwen zag ze dan evenmin. Ze riep: 'Betsy!' en toen nog een keer: 'Betsy!', maar de hond bleef weg; ze kon haar een eindje verderop bij het kleine ravijn zien wroeten.

Ze liep al roepend om de vijver heen. Betsy keek op en kwam een eindje naar beneden, maar rende soepel en onhandig tegelijk meteen weer terug naar de vijf meter hoger gelegen hoop stenen. Nu kon ze het gepiep van de hond horen, ze herkende het, maar niet van hier; zo klonk Betsy ongeveer wanneer ze naar buiten gingen of wanneer ze thuis een hele tijd in haar eentje had zitten wachten.

'Betsy. Hier! Híér!'

Ze stond beneden naar de hond te kijken, die haar wel zag maar niet wilde komen. Ze zuchtte en begon te klimmen.

'Domme hond. Waarom kom je nou niet? Wat heb je daar dan? Wat heb je gevonden?'

Nu was ze nog maar een paar meter van het dier verwijderd en ze zag een grijs of misschien bruin stukje stof uit de bergspleet omhoogsteken. Een deken. Betsy had die een eindje omhooggetrokken. Ze kwam dichterbij en ging naast de hond staan en zag een hand, een deel van een arm en iets anders, iets onbeschrijflijk anders. Dit overkomt mij niet, dacht ze en ze greep de hond veel te stevig bij haar nek en liet zich van de berg afglijden. Haar rechterbil deed zeer en ze kwam op handen en voeten terecht en pas toen schreeuwde ze.